

Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie

mgr Monika Semik

Streszczenie rozprawy doktorskiej pt.

Tworzenie warunków dla rozwoju prawidłowej intonacji mowy i śpiewu dzieci w wieku przedszkolnym

Praca doktorska z dziedziny: nauki społeczne; dyscypliny: pedagogika

Praca przygotowana pod kierunkiem naukowym: prof. zw. dr hab. Bożeny Muchackiej –
Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie

Promotor pomocniczy: dr Jolanta Sajdera – Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie

Słowa kluczowe: intonacja mowy, intonacja śpiewu, edukacja muzyczna, rozwój muzyczny, śpiew, intonacja.

Problematyka podjęta w pracy wpisuje się w badania nad tworzeniem warunków dla rozwoju głosu dzieci w wieku przedszkolnym. W szczególności dotyczy tworzenia warunków dla rozwoju prawidłowej intonacji mowy i śpiewu dzieci 6-letnich, co z perspektywy rozwoju mowy oraz rozwoju muzycznego jest niezwykle istotne, a traktowane jest przez nauczycieli przedszkoli marginalnie, wręcz pomijane. Z tego względu autorka podjęła badania nad możliwościami rozwijania prawidłowej intonacji w mowie oraz śpiewie u dzieci 6-letnich, (wprowadzając do zajęć przedszkolnych autorski program *Z intonacją za pan brat*). Dodatkowo podjęto badania nad determinantami rozwoju tych zdolności i umiejętności w środowisku dzieci.

Część teoretyczna złożona jest z pięciu rozdziałów i prezentuje teoretyczne podstawy tworzenia warunków dla rozwoju intonacji u dzieci w wieku przedszkolnym. Pierwszy rozdział ma charakter ogólny – autorka badań przedstawia w nim fundamentalne założenia, idee oraz cele edukacji muzycznej. W drugim rozdziale zostały opisane systemy wychowania muzycznego w XIX wieku. W trzecim rozdziale autorka zwraca uwagę na XX-wieczne oraz współczesne koncepcje i metody edukacji muzycznej dzieci. W czwartym rozdziale rozważania teoretyczne zostały zawężone do intonacji mowy i śpiewu dzieci w wieku przedszkolnym. Piąty rozdział dotyczy pedagogicznych determinant prawidłowej intonacji przedstawionych w literaturze przedmiotu.

Przedmiotem badań uczyniono zjawisko intonacji mowy i śpiewu, jako jeden z komponentów prawidłowego rozwoju muzycznego dzieci 6-letnich.

Celem poznawczym prowadzonych badań było uzyskanie wiedzy na temat możliwości tworzenia warunków dla rozwoju prawidłowej intonacji mowy i śpiewu, który uznano za najważniejszy cel prowadzonych badań. Celem eksploracyjnym było dokonanie analizy porównawczej poziomu rozwoju intonacji mowy i śpiewu dzieci, z którymi pracowano autorskim programem *Z intonacją za pan brat* oraz dziećmi nie korzystającymi z tego programu. Celem aplikacyjnym była popularyzacja programu *Z intonacją za pan brat* wśród nauczycieli przedszkoli oraz rodziców dzieci w wieku przedszkolnym.

Podczas przygotowania do badań wyłoniono dwa problemy główne, które przyjęły postać pytań:

1. Czy poziom zdolności muzycznych i umiejętności intonacyjnych zmieni się pod wpływem udziału dzieci w programie *Z intonacją za pan brat*?
2. Jakie są pedagogiczne uwarunkowania rozwoju prawidłowej intonacji u dzieci w wieku przedszkolnym?

Główną metodą badawczą był eksperyment pedagogiczny, w ramach którego zastosowano technikę grup równoległych z dwukrotnym pomiarem wartości zmiennej zależnej. Pomocniczo w badaniach zastosowano technikę sondażu diagnostycznego, wykorzystując wywiad, ankietę oraz analizę dokumentacji.

Badaną grupę stanowiło 50 dzieci 6-letnich uczęszczających do Samorządowego Przedszkola nr 6 w Krakowie, 4 nauczycieli – wychowawców grup oraz 50 rodziców badanych dzieci.

Wyniki badań poddano analizie ilościowej z wykorzystaniem technik statystycznych (m.in. obliczenia średniej i odchylenia standardowego średniej, obliczenia zmiany punktacji w testach (Δ) oraz metoda wieloczynnikowej regresji liniowej).

Badania wykazały, że:

1. dzięki zastosowaniu autorskiego programu *Z intonacją za pan brat* uzyskano znacząco wyższe wyniki rozwoju zdolności muzycznych i umiejętności intonacyjnych w grupie eksperymentalnej
2. u badanych dzieci z grupy eksperymentalnej nastąpiła istotna poprawa zdolności muzycznych w zakresie: poczucia rytmu, tempa oraz sluchu melodycznego
3. Program *Z intonacją za pan brat* nie jest wystarczająco skuteczny w kwestii rozwijania zdolności percepcyjnych w zakresie rozpoznawania zmian melodii

4. autorski program *Z intonacją za pan brat* w najwyższym stopniu pomaga dzieciom w rozwijaniu prawidłowej intonacji mowy i śpiewu, a dopiero na drugim miejscu rozwija zdolności specyficznie muzyczne,
5. uwarunkowania środowiskowe (wiedza nauczycieli, przekonania rodziców, frekwencja) nie wpływały znacząco na zmianę wyników post-testu i nie miały istotności statystycznej
6. Znaczenie programu *Z Intonacją za pan brat* w największym stopniu dla rozwoju intonacji u dzieci, które przed eksperymentem reprezentowały niższy poziom zdolności muzycznych i umiejętności intonacyjnych.

Należy zwrócić uwagę na wartość dodaną autorskiego programu *Z intonacją za pan brat*– zastosowanie programu wiąże się z wyrównywaniem szans edukacyjnych u dzieci o mniejszych zdolnościach początkowych.